
Tel Ḥashash (Tel Aviv) /
תל חשש (תל אביב)

Source:

Hadashot Arkheologiyot /
חדשות ארכיאולוגיות

כרך (ניסן תשמ"א אפריל 18-19 - 1981), pp.

Published by: רשות העתיקות / ytirohtuA seitiuqitnA learsI

תל תנינים - אבני מיל

שלוש אבני מיל נתגלו מדרום לתל תנינים על-ידי שי ינקלביץ, נאמן האגף, ובחודש דצמבר 1979 נערך במקום סיור עם מפקח העתיקות ע' זיגלמן. האבן הראשונה, מאבן גיר עם כתובת מטושטשת ביוונית (ני"צ 1410/2153), נמצאה כ-500 מ' מצפון לאבן מיל מוכרת. אבן מיל שנייה, עשויה כורכר, נמצאת כ-120 מ' מצפון לראשונה, על שפת הים (ני"צ 1410/2154). אבן המיל השלישית נמצאת כ-130 מ' מצפון לשנייה (ני"צ 1411/2157) והיא עשויה כורכר וניצבת כנראה באתרה ליד דרך כורכר חצובה. סימני החציבה ניכרים לאורך כמה עשרות מטרים.

במקום עבר כנראה תוואי הדרך קיסריה-עכו. כשני ק"מ מצפון לתל, ליד החוף, נמצאה בעבר קבוצת אבני מיל נוספת, שפורסמה על-ידי אבי-יונה.

תל חשש (תל אביב)

שרידי בנייה קדומים נתגלו בתל חשש (גבעת עמל), הנמצא על רכס כורכר באיזור שיכון בבלי (בין הרחובות הרצוג ופנקס). חפירות הצלה נערכו באתר על-ידי חיה ריטר-קפלן בחודשים יולי-אוגוסט ואוקטובר 1980, מטעם אגף העתיקות והמוזיאונים, המוזיאון לעתיקות ת"א-יפו ומוזיאון הארץ.

נתגלו שרידי שני מבנים. האחד בנוי על טראסה חצובה בצפון-מערב התל (מגדל א', 5x7 מ') והוא כולל חדר רבוע (3.7 מ' כל צלע) ושני תאים. עובי קירות הגוויל 60-80 ס"מ. ריצפת החדר עשויה לוחות אבן ואילו התאים לא רוצפו אך באחד מהם נמצאה מדרגת גזית. מפולת מדרגות גזית נמצאה בחלקו הדרומי של החדר. בנייתו של המבנה השני (מגדל ב') דומה לזה של הראשון, הנמצא 28 מ' מערבית ממנו. שרד ממנו חדר זהה לחדר הרבוע במגדל א'. קטע קיר בנוי דרומה מקירו הדרומי של מגדל א'.

נראה שיש לשחזר את המבנה כמצודה ששיטחה כ-400 מ' והיא בעלת ארבעה מיגדלי פינה. בתעלת בדיקה שנעשתה במידרון בין שני המיגדלים נתגלו מדרגות שטוחות חצובות בכורכר ומצופות אדמה כבושה, אבנים וחרסים. אורך הקטע שנתגלה למעלה

מ-4 מ' ובתחתיתו נחשף הקיר התומך בציפוי. לרגלי התל נחפרה תעלת בדיקה שנייה והוברר שעובי המיצבורים הוא מטר וחצי.

הדימיון בין המבנים ובמימצא הקיראמי מרמזת על תקופת קיום קצרה של המצודה בסוף התקופה הביזאנטית, כנראה בימי הראקליוס, ושהמצודה נהרסה בפלישה הפרסית בשנת 614 לסה"נ.

תל מרג'מה (עין סאמיה)

חפירת הצלה נערכה בדצמבר 1979 - ינואר 1980 בתל מרג'מה (ני"צ 1816/1554) על-ידי מ' זוהר מטעם קמ"ט ארכיאולוגיה ביהודה ושומרון. האתר, ששטחו כ-30 דונם, נמצא על פיסגת אחד הרכסים הצפון-מערביים של הר בעל חצור על גבול המדבר והשטח המעובד.

נחפרו חמישה ריבועים, כ-20 מ' מצפון למעיין. בכולם נתגלה, בעומק 20-30 ס"מ, מיפלס אדמה כהה מעורבת באפר, פחם, עצמות וחרסים מן המאה הח' לפסה"נ. סמוך לוואדי נתגלתה חומת סוגרים. אחד הסוגרים נחשף ולידו נתגלו מבנים, כולל חצר שבה שני אסמים. רצף השכבות מתחת לשיכבת ההרס של הסוגרים (כ-0.5 מ') כלל שכבות חרסים מתקופות הבי"מ, הבי"ת ב' והבי"ק ב'. רק באיזור סמוך לוואדי נחשף מתחת לריצפת הסוגר ראשו של קיר אבנים מאסיבי, שזמנו המשוער תקופת הבי"ק.

במידרון המזרחי של התל, הפונה לעבר וואדי שיאח ודהר מרזבנה, נראה על-פני השטח קיר בנוי אבנים קיקלופיות. לפי חתך באחד מחדרי המגדל השייך לאותו קיר, ניתן לתארך ביצור זה לתקופת הבי"ת ב', עם שימוש חוזר בתקופת הברזל.